

Hoțul de păgubaș!

(*) Intre comitatele locuite de naționaliști, comitatul Timișoarei s'a distins la alegerile din urmă: *acolo n'a reușit adecă nici un naționalist*, măcar că s'a purtat o luptă stăruitoare pentru steagul național. Volnicile administrative au fost însă atât de mari, corupția cu bani așa de nerușinată, încât n'a fost chip de a învinge.

Și totuși ce vedem?

În loc să se fi pornit vre-o cercetare în privirea slujbașilor, cari și-au bătut joc de lege, în loc să fie suspendați cei ce în chip îndrăzneț au nesocotit drepturile cetățenești, încă ei sunt de cătră pădure! Vicișpanul Ioanovitch Sándor, în numele congregației (hotărîrea dela 16 Iunie) a trimis Dietei o adresă în care se plânge contra agitațiunilor și terorizmului naționalităților!

Au eșit aleși pe toată linia candidații guvernamentali... Au eșit însă după luptă înverșunată și cu multe cheltueli... Vicișpanul va fi știind mai bine de intrigile și câte infamii toate săvârșite împotriva candidaților naționaliști... Și totuși de viză sunt naționaliștii... D'aceia — după cum am arătat în numărul de ieri — cere ca legea penală și de alegere să se înăsprească și întregescă, pe semne ca în viitor să fie deschisă până și candidarea vre-unui naționalist.

Asta-i curat povestea cu mielul care tulbură apa lupului ori mai bine: *a hoțului de păgubaș*. Candidaților români în multe sate nu li-s'a permis nici să țină vorbire program, în altele n'au putut vorbi de cât cu asistența procurorului, iar în ziua de alegere pretutindeni a domnit cea mai revoltătoare teroare, și totuși — de vină sunt naționaliștii, agitatorii nemernici, preoții fanatici și dascălii sălbatici!

De aceea onorabilul vicișpan se și adresează Dietei, zicând:

«Rugăm pe mult onorata Dietă ca pentru asigurarea alegerilor în viitor și în deosebi pentru a stavili agitațiunile împotriva *ideii de stat maghiar* și în contra nației maghiare, să binevoiască a înscrie în lege, cât mai iute, modificările propuse, ca nu cumva *agitatorii naționaliști antipatrioți să urmeze și mai departe și nepedepsiți cu uneltirile lor contra patriei și a nației și prin munca lor de soboli să ațâțe flacăre pustiitoare acolo unde azi simțămintele naționale abea licăresc*».

Cuvintele acestea din urmă tradează întreaga perversitate a tendinții celor din fruntea comitatului Timișanei. Care va să zică scopul principal acesta este: *să înăbușe sentimentele naționale cari acum abia că licăresc*, dar în viitor, prin lupta electorală a candidaților români, pot fi cultivate așa fel, în cât să ardă cu «*flăcării pustiitoare*», flăcări cari să pună odată capăt șovinismului păcătos.

O lege care să înăbușe sentimentele naționale ale Românilor și celorlalte naționalități, iată ce doresc onorabilii patrioți din Timișoara.

Remâne acum să vedem ce primire va face Dieta acestei adrese monstruoase. Congregațiunile de sigur, vor aplauda proza asta nebună și vor scrie «în același spirit» Dietei... Și în Dietă și în congregațiuni Români vor răspunde însă cu demnitatea și vor trata după merit aiurările acestea șoviniste.

Ungaria și România.

Mărturisiri prețioase. — Cum a fost desarmat guvernul maghiar.

În numărul dela 24 c. «Budapesti Hirlap» publică sub titlul de mai sus o convorbire pe care un redactor al său a avut-o cu dr. Chorin Ferencz, președintele comitetului unghuresc de expoziție.

Însăși organul lui Apponyi spune următoarele:

«Participarea Ungariei la expoziția națională a României dela început părea a fi potrivită ca să contribuie nu numai la legătura economică, ci și la *apropierea politică cu România*».

Din parte-i dr. Chorin spune:

«Ungaria are mari interese *politice* și economice în România. Țara asta e în nemijlocita noastră vecinătate și nu unul ci multe fire istorice ne leagă de olaltă. Nația română, icuită între popoarele slave, pentru independența națională a trebuit să poarte aproape aceeași luptă pe care a dus-o Ungaria și **independența ei de stat hotărît este în interesul Ungariei**. Impregiurarea asta ne esplică și faptul că la 1877, când Rușii — contrar dreptului ginților — au intrat în România, opinia publică maghiară a pretins amestecul Austro-Ungariei în favorul independenței României, iar că România a fost recunoscută ca stat independent de congresul dela Berlin, parte însemnată din recunoștință se cuvine și contelui Andrassy, p'atunci ministru de externe al monarhiei».

Să rectificăm însă aci spusele lui Chorin.

Adevărul e anume că la 1877—78 opinia publică maghiară a fost pe partea *Turcilor*... Sabia de onoare pașalei Abdul-Kerim care bătuse primele trupe rusești, doar *din Budapesta a fost trimisă*. Ugron și tovarășii d'asemeni în Budapesta a adunat banii pentru armele destinate Secuilor, cari trebuiau să între în *România* și să atace, pe la spate, pe Ruși!

Oare toate acestea se făceau în favorul independenței — României?

Tot așa: cine nu știe de greutățile ce Andrassy punea în calea recunoașterii României ca regat?

Chorin are deci numai meritul că spune acum ceeace Ungurii ar fi trebuit să facă la 1877—78. *Recunoaște un lucru pe care noi l-am propagat de mult*.

Dar' să mergem mai departe.

Chorin ne destăinuște:

«Guvernul maghiar a interzis ca Astra, asociațiune culturală din Ungaria, să expună -ed u vilonul etnografic al expoziției române obiecte de origine din Ungaria. **Deoarece Austria și Rusia n'a emis astfel de ordonanță și s'au învoit ca să se expună obiecte etnografice, din natura lucrurilor urmă ca această ordonanță să facă o rea impresie în cercurile cărmuitoare din România**, mai ales că se puteau aștepta ca opoziția s'aducă vorba și în parlament».

Știm ce a urmat: guvernul Wekerle a retras ordonanța dată de Kristóffy și s'a învoit ca în pavilionul etnografic să se expună lucruri ardelenesti, indicându-se însă numele *unguresc* al comunelor.

S'au învoit la asta, pentru că altfel se dovedea și cu acest prilej că guvernul maghiar este mai păcătos decât cel din Rusia ori Austria, oprind ceeace permit «reacționarele» guverne din Viena și Petersburg.

Chorin termină îndemnând pe Unguri să meargă la expoziție, asigurându-i de bună primire.

Fără îndoială! Români sunt un popor cult și-i vor lăsa pe Ungurii sosiți la expoziție fie chiar și să cânte «Kossuth Lajos azt izente» pe când guvernul lor pe noi aici acasă ne oprește să cântăm imnul scris de bardul nostru Murășanu.

Lueger la Viena.

Intrarea dlui Carol Lueger în Viena, venind dela București, a fost o înținare triumfală. La gară îl așteptă o mare de cetățeni, în mijlocul lor o deputație a consiliului comunal.

Ajutorul de primar *Neumayer* l-a salutat în cuvinte entuziaste, accentuând marea însemnătate a bunelor legături între Austria și România, cari au fost stabilite fără intervenția diplomației. Primarul a făcut călătoria cu toate încercările de a o zădărnici a ovreilor unguri. (Strigăte: jos Ungaria).

În numele coloniei române l-a salutat dr. *Sterie Ciurcu*.

Lueger a răspuns între aplause entuziaste. A încheiat cu cuvintele: «Să trăiască România, trăiască Regele și poporul român.»

În fața primăriei caii trăsorii sale au fost deshămați și trăsura trasă de cetățenii săi credincioși. De pe balconul primăriei a mai ținut Lueger o cuvântare.

Deabiă sosit, reporterii para-lei ai ziarelor l-au și înhățat.

Cătră reporterul ziarului «Zeit» a spus următoarele cuvinte, cari au produs mare turbare în Israilul unghuresc:

Am fost la București din inițiativa proprie. Știu, că însemnătatea mare a călătoriei mele va eși la iveală când îi va da Ungariei în gând să se desfacă de noi. Cele ce le-am văzut la București au trezit în mine cel mai mare respect față de România; și mai ales în ceia-ce privește agricultura, România stă alături de America. Ungurii s'au înșelat rău gândind că mi-se va întâmpla ceva în România, căci sunt sigur, că s'ar fi vărsat sânge, dacă ar fi cutezat cineva să mă atace.

Tot cam astfel s'a exprimat și față de reporterul ziarului *Fremdenblatt*. Publicarea în acest ziar a declarațiilor lui Lueger e de însemnătate, pentru că acest ziar e semioficiosul ministrului de externe și îl cetește și Majestatea Sa. S'a și spăriat guvernul unghuresc și a și dat un comunicat prin «Magyar Tav. Iroda.» El scuză publicarea prin faptul, că s'a dat fără știrea ministrului de externe, din cauza «încurcăturii momentane» cauzate de schimbarea redactorilor, și că asupra acestuia a făcut mai penibilă impresie. Cauza pentru care Wekerle ia apărarea lui Goluchowski este, că se teme de «mânia» para-leilor din delegație, cari ar putea împiedeca funcționarea «promptă și repede» a votării diferitelor sarcini. Dar' nu trebuie să aibă teamă, banchetele i-au dresat, votează orice.

— Cetim în «Zeit», că totuși se va face interpelare în ședința plenară a delegației. Va răspunde Goluchowski, care va declara, că nu se identifică cu ideile lui Lueger, se va lăpădă de orice comunitate cu acesta etc. Prin aceasta își va asigura și mai mult poziția; va fi binevenită pentru unguri această «satisfacție», care va fi invocată încă de-un motiv pentru a vota toate pozițiile.

«Die Zeit» constată mai departe, că în redacția ziarului «Fremdenblatt» nu s'a făcut nici o schimbare, deci nu «încurcală momentană» e cauza publicării. Dar' probabil redactorul va fi amovat posteriori pentru «crima» lui.

Deci tot e ceva la mijloc, se vede că tot cu știrea celor competenți s'a publicat interviuul Dar' n'are a face, Goluchowski, n'are de ce să teme.

Maghiarizarea numelor localităților.

Ministrul Andrassy a dat ordin autorităților comitatense să continue cu maghiarisarea numirilor de localități. Deci se va continua fabricarea schimonositurilor cari să chiamă că sunt nume unghurești.

Amnestie politică. *In Austria Impăratul Francisc Iosif I, se zice, că va da amnestie tuturor condamnaților politici judecați pentru demonstrație pentru sufragiul universal.*

Alegerea dela Oradea-mare. La Oradea-mare după demisiunea lui *Barabás*, a fost ales deputat cu mare majoritate kossuthistul *Szokoly Tamás* față cu *Radó Ignác*, vechiu liberal.

Schimbarea cvotei.

Politica ungurească, neconținut îndreptată la dobândirea noilor »concesiuni naționale« aduce roadele ei nefaste. Tarifal vamal autonom, o concesiune pur formală neavând pâuă la anul 1917 nici un fel de rezultat pozitiv pentru Ungaria, a provocat o unire a celor mai înverșunați adversari din parlamentul austriac. Urmarea va fi urcarea contribuției ungurești, a cvotei, cerută în unanimitate de toate partidele austriace.

Pentru concesiunea pur formală a tarifului vamal autonom, Ungaria va plăti un plus foarte real de vre-o 25 de milioane. Aceasta-i suma ce se încarcă în spinarea bietului contribuabil prin politica nesocotită și oarbă a kossuthiștilor, pornită vecinic după chimere strălucitoare și fără trup.

Iată faptele: Comisiunea austriacă pentru stabilirea cvotei întrunită în ședința ei de Vineri a primit propunerea raportului baron Schwegel de a cere schimbarea cvotei în modul următor: Austria 57.60% și Ungaria 42.40%. Pentru a lămuri însemnătatea acestei schimbări vom arăta întâiu raportul de până acuma al cvotei și, al doilea, raportul cerut pe viitor de austriaci.

Actualul raport al cvotei este următorul:

Partea Ungariei . . .	34.60%
Partea Austriei . . .	65.40%

Raportul acesta datează încă din timpul compromisului austro-ungar dela 1867. Atunci s'a stabilit cvota după puterea financiară a fiecărui stat, adică măsura dărilor ce să strângeau pe atunci în amândouă statele.

Principiul după care austriacii vor să schimbe raportul cvotei este raportul populației și al recruților cu cari contribuiesc amândouă statele la contingentul de armată. Recruții Ungariei fac 42.7% din totalul armatei. Totuși Ungaria nu plătește decât 34.6% din cheltuielile armatei. Este deci evident că o parte din puterea armată a Ungariei este întreținută de Austria. Austriacii nu cer deci în fond decât un lucru foarte just, anume ca Ungaria să-și plătească singură armata ei.

Tot astfel raportul populației celor două state este favorabil cerințelor austriace. După statistica anului 1900 el este acesta:

Austria	25.931,671 de locuitori
Ungaria	19.254,559 de locuitori
suma:	45.176,230 de locuitori

în procente:

Austria	57.6%
Ungaria	42.4%

Pe baza acestor date Austria cere schimbarea cvotei în chipul următor:

Austria	57.6%
Ungaria	42.4%

Urcarea aceasta a cvotei ar aduce o urcare a contribuției ungurești de 25.05 milioane.

Aceasta ar fi deci suma care ar încălca bugetul nostru, scăzându-se în același timp din bugetul austriac. Cine va plăti suma aceasta? Într-o țară agricolă ca a noastră, tot sporul acesta de cheltuieli se descarcă în spinarea gârbovită de muncă și lipsă a țaranului.

O convorbire — care, așa credem — nu s'a petrecut, ori dacă da, ziarele ungurești întortochiază cele petrecute — este pretinsa convorbire a dlui dr. Vlad cu un ziarist maghiar. Ci-că întreat fiind despre primirea la București a primarului Vienei dr. Lueger, dl deputat Vlad ar fi zis:

»Despre treburile dela București ale lui Lueger abia am citit ceva; și din asta poți vedea că acelea pe noi nu ne interesează. Orice ar fi zis adică Lueger în București, noi nu le luăm în serioș și serbătorirei de acolo a lui Lueger nu i-se poate da aparență de seriozitate. Lueger reprezintă cel mult Viena și nu Austria întreagă, va să zică n'a putut vorbi de cât în numele unei fracțiuni mici...«

Noi nu credem nici nu admitem că a putut să vorbească astfel un deputat român. Tocmai pentru că ziarele maghiare fac însă

capital din aceasta, pentruca nu cumva să-l exploateze și în străinătate, n'ar strică o desmințire!

Independența judecătorilor. Referitor la cazul Ugron, «Az Ujság» scrie următoarele:

«Felicităm pe noul guvern pentru independența judecătorilor. Dacă până acuma un fruntaș politic a fost pus sub acuză, judecătorii îl puteau măcar judeca și erau independenți. Acum ei nu mai sunt fiindcă pur și simplu nu li-se dau acuzați.

Lucrul acesta-i foarte simplu. Pentru guvern, procurorul nu a fost destul de independent, deci l-a liberat ferecându-l. Guvernul poruncește și procurorul ferecat să supune și retrage acuza. Așa bunăoară pentru casa de păstrare săcuiescă un favorit al guvernului a luat în loc de pușcărie amendă de 8000 de cor. Procurorul a făcut apel la curtea de casație și a cerut pușcărie. Dar iată că noua eră a năvălit în politică. Apelul a fost retras după ordinul venit de sus (al dracului de bine va fi stat treaba!) și astfel favoritul a scăpat de pușcărie și fără grația regelui. Astfel curtea cu jurați nu se va infrupta din ea. Astfel și independența judecătorilor a ajuns tot în cuiul în care-i aninat șirul cel lung al comandei ungurești, uniunea personală și convingerile curuțești. Oare mai este ceva ce ar putea fi aninat acolo?»

Fundațiunea „Regele Carol“. Una dintre cele mai rodnice și binecuvântate fapte ale regelui Carol, este înființarea bibliotecii și sălii de lectură pentru studenți, ce poartă numele lui. Aici își câștigă partea cea mai harnică a studenților cultura și știința de care au lipsă. Sala ei de lectură are 128 de locuri, totdeauna ocupate, așa că se simte nevoia de a se mări localul.

În toate sălile au loc 400 de cetitori.

În anul acesta școlar biblioteca a sporit cu 1597 de volume, astfel că starea dela 1 Mai e: 16.714 volume.

În decursul anului s'au liberat 1169 de permise de intrare în bibliotecă. Suma totală a cetitorilor a fost 62.364 conșultând 89.874 de volume.

În 1894, când a început să funcționeze biblioteca, aveă 3400 de volume, cu 43 de scaune.

Averea fundației e de 793.905 lei; veniturile pe anul curent sunt 58.205 lei.

Mărci iubulare. Cu ocaziunea deschiderii expoziției s'au pus în circulație mărci iubulare în 3 modele.

Unul reprezintă pe Regele — ca principe — pe bastioanele din Calafat în 1877, salutând primul obuz turcesc cu cuvintele: »Asta-i muzica care-mi place«. Al doilea model cuprinde două medalioane, unul cu chipul M. S. Regelui în 1866, celălalt pe cel de astăzi; deasupra medalioanelor în mijloc vulturul regesc cu aripile întinse și cu crucea în cioc. Al treilea reprezintă chipul Regelui în profil (medalion), iar un sfânt depune o cunună de lauri sub medalion; în fund se vede »curtea de Argeș«; marca poartă inscripția: »Nihil sine deo« și »România regat de XXV de ani«.

Mandatul dela Dobra contestat. La a doua alegere din Dobra, drept rezultat al pactului, a fost ales Moskovitz Ivan, față de candidatul naționalist dr. Ștefan Rozvan. Știm ce mijloace infame s'au folosit de partidele ungurești pentruca să reușească.

Pentru motivele de corumpere, presiune amenințări etc. mandatul e petiționat la Curie.

Acuzarea lui Fejérváry. Comisiunea pentru rezolvirea petițiilor adresate camerei va țineă Sâmbătă o ședință în care va hotărî asupra petițiilor mai multor comitate de-a pune pe guvernul Fejérváry supt acuză.

Saletta la Viena. Proprietarul acestui nume sonor este șeful statului-major italian. El a venit zilele acestea la Viena spre a vizita pe șeful statului-major al armatei noastre, pe baronul Beck. El va fi primit și de M. Sa împăratul în audiență. Vizita aceasta-i menită să strângă raporturile dintre Italia și monarchia noastră.

Coaliționiștii s'ar putea zice că sunt încă tot în zilele de miere, și totuși iată ce manifestație de dragoste bântue între dânșii:

»In noaptea trecută la Sárospatak a fost încăierare sângeroasă între alegătorii constituționali și kossuthiști. Mai mulți alegători constituționali au fost bătuiți de moarte iar patru independenți au fost scâlțați în sânge. Orașul e asediat de jandarmi și miliție«.

Așa scrie »Budapesti Hirlap« dela 26 c. iar noi n'avem motiv să ne îndoim că așa s'au mângâiat întovărășiții. Cel mult nu pricepem distincția între »bătut de moarte« și »scâlțat în sânge«... Ori că se zice așa numai pentru a varia — stilul!

Kossuth despre Austria. Într'o ședință a comisiunii pentru regularea cursului Dunării și a Tisei, ministrul de comerț Kossuth a rostit un discurs despre înfrurirea Austriei asupra industriei ungurești. El a spus că Austria este care zugrumă orice mișcare liberă, orice dezvoltare a industriei ungurești. Pentru a ne dezrobi de stăpânirea ei economică, zice trebuie să ne căutăm alte drumuri peste cari să îndreptăm curentul circulației noastre. Căile acestea sunt două: Fiume și Galizia, Să preferim, pe uscat pentru a ne mântui de austriaci.

Discursul acesta și mai ales tonul lui violent a stârnit mare agitație în Austria. »Neue Fr. Presse« protestează în ton energic împotriva acestui fel de-a cultivă relațiunile dintre cele două state.

Din Austria.

M. Sa s'a întors dela o călătorie, făcută la expoziția dela Reichenberg, în nordul Boemiei.

Expoziția aceasta oglindește progresele și puterea națională a poporului german din Boemia.

Călătoria aceasta a M. Sale are mare importanță pentru că i-s'a făcut atât între germani cât și între cehi primiri frumoase. Aceste primiri dobîndesc o însemnătate mai mare acuma când după o luptă îndelungată mai mulți șefi ai luptelor dintre Germani și Cehi au intrat în cabinet.

Iată un epizod interesant privitor la luptele naționale din Austria.

Din Gablonz (Boemia de nord) se telegrafează următoarele: »In ziua când s'a așteptat pe aici trecerea M. Sale a împăratului, locuitorii orașului arboraseră steaguri germane cu treicolorul negru-roșu-auriu. Primarul orașului încercă să înduplece pe mulți cetățeni de a retrage steagurile. Societatea politică germană adresă ministrului german Prade o telegramă rugându-l să lămurească chestiunea. Ministrul Prade răspunse imediat telegrafic următoarele: »Veți face M. Sale bucurie dacă veți împodobi casele DVoastră cu culorile casei împărătești. Dacă alătura de steagurile negru-galbene veți arbora și steagurile cu treicolorul negru-roșu-auriu, aceasta de sigur nu aduce nici o jignire respectului datorit M. Sale împărătești căci credința cătră împărat și cătră tron este strîns legată de credința cătră neamul nostru«.

Vestea aceasta a stîrnit o mare bucurie în populația orașului. »Gablonzer Zeitung« a vestit-o într'o ediție specială. Cu foaia în mână lumea cutreeră străzile strigând: »Trăiască ministrul Prade!«

Dedicație

scrisă pe albumul M. S. Reginei în pavilionul Românilor de peste munți.

Majestății Sale

Elisabeta

Regina Țării Românești.

În semnul iubirii celor de departe.

AȘTEPTARE.

Majestății Sale Reginei poete

Carmen-Sylva.

În umbra plopilor cărunți
Străgeri bătrâni la casă,
Cu ochii umezi și frumoși
O față stă și coasă.
Drumeți se miră 'n drumul lor
De mâinile măestre
Și de minunile ce dorm
În lada ei de zestre.

Pribeaga blândului amurg
De peste deal se lasă,
Urzindu-și tortul argintat
În firul de mătăasă.
Ea vede 'n ochii osteniți
C'o lacrimă se cerne,
Că 'n urma meșterului ac
Șireag de flori s'așterne.

Se scutură cărunții plopi
Durerea ei îi doare,
Și frunze cad pe pânzele
Sfietnicei fecioare.
Ea 'și împletește un dor pribeag
În florile cusute
Și coasă 'n firul alb de în
Nădejile ei mute.

În farmecul nelămurit
Al nopților de vară
Vrăjite ieie 'n drumul lor
Un vis îi arătară;
E chipul unui Făt-frumos
Și mai presus de fire
Orfanei fete de botez
Ursit să-i fie mire.

Și ieiele i-au spus cuvânt;
'Tu coasă la năframă,
Căci într'o țară 'n răsărit
Te înțelege o mamă
Când vei găti năframa ta,
Să i-o trimiți să știe
Și craiul tău bălan din vis
Ea îți trimite ție».

De atunci cu acul ei trudit
Ea firele împarte
Gândind la chipul bun și sfânt
Al mamei de departe.
Din vise 'n așteptarea ei
Ea 'și face mândra salbă,
Sunt numai lacrimi și nădejdi
Cusute 'n pânza albă.

Octavian Goga

De peste săptămână.

— **Petiție respinsă.** Contra alegerii dela Verbó, unde ajunsese biruitor Rudnyánszky, și unde vre-o șese sute de alegători de ai candidatului național n'au fost lăsați la vot, s'a dat petiție ce însă — după cum aflam — a fost respinsă. Doar suntem în era nouă.

— **Alegere de preot.** În parochia Gioroc a fost Duminecă alegere de preot. Dintre nouă recurenți a ajuns învingător părintele R. Vașan, fost preot în Bobda.

— În Almaș a fost ales de preot I. Popovici, fiul preotului din Vârșand. Alegerile în ambele locuri au decurs în deplină ordine.

Dorim aleșilor mult succes.

— **O serbare școlară.** Duminecă închiindu-se anul școlar pentru elevele dela școala noastră civilă din loc, părinții elevelor, sprijinitorii și prietenii institutului au putut avea deplină mângâiere sufletească. În aceea zi, înaintea unui public numeros am putut vedea, câtă muncă a dezvoltat corpul profesoral într'un an și ce rod a adus aceea muncă.

Anul școlar s'a încheiat cu o festivitate școlară bine reușită. Fost-au declamări frumoase din deosebiți autori români și străini, cântat s'au la pian piese grele, dar cu multă dibăcie.

Vorbirile adresate elevelor la sfârșitul festivității de către dnii V. Goldiș, dr. P. Pipoș, dr. N. Oncu și d-na directoară I. Secula, au întărit în noi deplina credință, că în școala noastră civilă se dă o creștere, ce întrunește trei condițiuni mari de viață pentru o femeie: religiozitatea, păstrarea și cultivarea limbei strămoșești și gospodăria.

O sală era împodobită cu desene, costume, broderii și alte lucruri de mână, frumoase, făcute de elevele școlii civile.

Rodul mare al unei munci de un an este motivul cel mai puternic de a vedea, cât mai curând aceea școală civilă pentru a cărei edificare diceza este învoită să cheltuiască cât mai mult, să avem odată în întreagă mitropolie măcar o singură școală civilă, care să corăspundă condițiilor noastre de viață, și să nu ni-se mai sfâșie inima de durere, văzând cum fetele noastre primesc creștere străină și de gândirea și de sufletul nostru, ci să avem mângâierea, că având o școală civilă românească, am dobândit în ea o putere neînvinșă față de valurile vieții din viitorul nostru.

— **Potop din Asia-Mică.** În urma ploilor celor mari a fost inundat orașul cu băi de carbuni Songuldog. Sunt peste 40 de morți, minele sunt pline de apă. Multe case și biserici s'au dărâmat. Potopul a atins și orașul Smirna.

— **Starea sanitară a Brașovului.** »Kroustädter Zeitung« publică o statistică a boalelor infecțioase ce au bătuit în Brașov, care ne arată cât de rău stă și în privința sanitară populațiunea română din acel oraș, stare care nu e mai bună nici în celelalte orașe unde locuiesc români, cu atât mai puțin la sate.

În 1905 au fost 385 de cazuri de boale infecțioase, cu 46 de cazuri de mortalitate, cari dau 5.2% a întregii mortalități (886). În 1904 a fost numai de 4.9% în 1903 de 4%.

Cele mai multe cazuri de mortalitate sunt în cele două suburbii, unde locuiesc Români: în Brașovul-vechiu și Scheiu. Căci cazuri de îmbolnăvire au fost în Cetate 153, în Blumăna 71, în Brașovul-vechiu 67, iar în Scheiu 96; cazuri de moarte în cetate au fost 3, în Blumăna 3, în Brașovul-vechiu 14 și Scheiu 26. Unde mai punem, că multe cazuri de mortalitate și de boală n'au fost anunțate ca infecțioase, ci trecute la celelalte mai ales la sărăcimea românească.

E evident, că numai neștiința, căutarea cu babe pe de o parte, de altă parte mizeria, e cauza acestor ravagii în sinul populației române.

Nu e horibil procentul de mortalitate de 75%, ce l'a ajuns în Scheiu tusa măgărească (12 din 16 cazuri); de 45.5% în Brașovul-vechiu (5 din 11?) În același timp din 19 cazuri de boală în Blumăna s'au sfârșit letal numai 2 cazuri (10%).

Difteritisul a răpit în Scheiu 6 suflete (din 14 cazuri); în Cetate din 20 cazuri, nici un caz de moarte.

La 1884 de cazuri de pojar sunt 4 morți, 3 în Brașovul-vechiu, unul în Scheiu.

Tifosul a răpit 5 suflete din Scheiu (14 cazuri de boală), 2 din Brașovul-vechiu (12 cazuri).

— **Pentru orfanii celor împușcați la alegerile din cercurile Lăpușului-Unguresc, Șomcuta-mare și Cehul-Silvaniei au binevoit a dăruii următorii:**

Traian Oprea, 4 cor., Al. Luchici, F. Neagoe, dr. Zepeniag, câte 3 cor., Dr. Cornel Spătariu, Avram Corcea, Paul Liuba, dr. Popovici, Antonie Popovici, Ioan Pepa, Sofronie Avramescu, dr. Proștean, Emilian Novacovici, câte 2 cor., Dr. Miletici, Andreescu, Panciovean, N. N., S. Miloia, Mitru, Oarge Valeriu, Ioan Stoica, Stefan Popovici, St. Draghiciu, N. Băiaș, I. Murgu, Nicolae Mircea, Silvia Călin, Dămian Sverniceanu, George Paina, câte una cor.

— **Triumful științei chirurgicale.** În Graz s'a împușcat din nebăgare de seamă, când își cerceta pușca, un școlar. Glonțul a trecut prin

inimă, partea stângă făcându-i două găuri, pe cari sângele a curs în pericardiu.

La spital medicul operator, a scos sângele încheșat, a cusut găurile inimei și a pus-o la loc.

După opt zile școlarul e deja aproape sănătos.

În America un profesor — a aflat un metod propriu al său, cu care a înviat deja 18 câni, cu cari a făcut cercetări. Acum voiește să facă încercări cu oameni, cu hoți pedepsiți la moarte pe viață. Aceștia s'au anunțat bucuroși, cu condiția că dacă îi va succeda să-i învie, să-i pue în libertate. Ei vor fi omorâți prin electricitate, apoi profesorul va cerca și în cas, că va avea succes, înviații vor fi puși în libertate, și dacă nu, au scăpat de robia vieții.

— **Luptă de Indian în ... Pesta.** Indianii, cari dau reprezentații sub conducerea celebrului vânător Buffalo Bill (colonel englez), s'au îmbătat și s'au apucat Vineri noapte la bătae cu niște civilizați europeni, i-au gădilă cu cuțitele și au luat-o la fugă, chiar ca prin preșii Americii. Poliția a sosit târziu după încetarea interesantei reprezentații. Propunem să mutăm Bpesta în America, căci acolo va fi mai bine păzită.

— **Candidare.** Fiind că ministrul Andrássy Gyula a abzis de mandatul dela Gálszécs, tot acest domn a recomandat și urmaș în cerc pe contele Eszterházy Móric. Cercul, ce a ales pe Andrássy nu pierde nimic, dar nici nu are nici o dobândă. Cvalificațiile de conte sunt egale: mai multe mii de lanțuri de pământ, întunecimea și ura față de popoare.

— **Un preot vrednic.** Iubileul de 50 de ani de preoție a părintelui Ioan Șerb serbat în ziua a 2-a de Rusalii nu este altceva decât manifestarea iubirii Poenarilor față de bătrânul luptător, iar brăul cel roșu este recunoașterea muncii rodnice, — din partea forurilor înalte ale bisericii, — pe care a dezvoltat în timpul unui semisecol exclusiv în sinul bisericii.

Sunt puțini bărbați, cari ajung etatea părintelui Șerb, dar sunt foarte puțini de aceea, cari timp de 50 de ani să fi stat în serviciul public, să fi adus atâtea jertfe altarului românesc.

Munca cea vastă i-a câștigat dragostea poporenilor săi, care să manifestează pas de pas, i-a câștigat recunoștința superiorilor săi, cari cunoscându-i jertfele i-a oferit brăul roșu, un semn al înbărbătării în viitor. Mulți ani să ajungă părintele Șerb spre binele Poenii și înfloririi școlii și bisericii sale. Lița.

— **Nou avocat român.** Am onoare a vă aduce la cunoștință, că am deschis cancelaria advocațională în Beclean (Bethlen, ctt. Solnoc-Dobâcs). Beclean, în Iunie 1906. Cu toată stima: Dr. Octaviu Pavelea, avocat.

Mult noroc!

— **Jidani expulsați din Brașov.** Dreptatea României față de expulsările de Jidani cămătari, s'a dovedit la Brașov. Aflăm, că mai mulți ovrei expulsați din România și stabiliți la Brașov, vor fi expulsați mai departe, căci au fost prinși și aici cu usorăria.

— **Scarlatina grasează în părțile Bistriței.** Până acum în Bistrița s'au constatat 57 cazuri. Dacă boala s'ar lăși și mai tare, atunci școlile vor fi închise, fără considerare că acum se fac examene în toate părțile.

— **Cauza turbării.** Profesorul italian de bacteriologie Dr. Negri a aflat deja în 1903 cauza turbării în niște microorgansime în ganglionele sistemului nervos. Cercetările ulterioare au adeverit această descoperire. Aceste microorganisme s'au găsit și în scuipatul cânilor turbați, precum și în rănile mușcăturilor de câni turbați. Boala erupe numai când au ajuns aceste bacterii în celulele ganglionelor.

Boala să poate transmite și la oameni, cari n'au fost mușcați de câne turbat, dacă aceștia s'au înfiat cu scuipat dela vre-un câne sau dela un om mușcat.

Aceasta a dovedit-o dr. Babeș, celebrul profesor din București. Arderea ranei întârzie eruperea boalei, căci omoară dacă nu toți, dar cea mai mare parte din bacterii. În modul acesta și tratamentul pasteurian ear succes mai sigur.

— **Tren express Paris—Fiume.** În urma deschiderii tunelului Simplon, e vorba să se deschidă linia trenului express-orient: Paris-Milano-Veneția-Nabrezina-Fiume.

— **Epilog dela alegeri.** Cărmuitorii nostri, cei cu deviza erei noue, se adevăresc mai pătimaci și mai orbiți de șovinism decât perfiziile mamei și ilegalității sistemului vechiu de guvernare. În sfârșit e o nebunie a crede în vorbele lor frumos sunătoare și promițătoare de un viitor mai senin pentru toate popoarele din țară. Oamenii sunt tot cei vechi, tot atât de păcătoși, tot atât de neubitori de dreptate și tot atât de pătimiși. Noi am fost jertfa multor mișelii în trecut și presemnele ne arată, că în viitor vom îndura și mai multe. Spre adevărea celor zise, arătăm mai la vale — după «Drapelul» — că căpitanul de poliție al orașului Caransebeș a pedepsit pe prot. A. Ghidiu cu 500 cor. amendă, prof. de teologie Dr. P. Barbu 400 cor. adv. Dr. M. Brădicean 360 cor. doamna E. Brodatzky 360 cor. dl Ach. Sârbu 360 cor. și Săvbăilă 25 cor. și o zi închisoare fiindcă aceștia au făcut un act, ce periclitează statul. Și ce au făcut acești Români? La alegerile trecute au comandat patru steaguri albe cu inscripția «Trăiască Dr. Ioan Sârbu», și le-a scos pe casa doamnei Brodatzky și a dlui A. Sârbu.

Căpitanul de poliție, care poate nu iubește culoarea, ce simbolizează nevinovăția, ci iubește altă culoare, mai mult cea neagră, — tot omul după cum e sufletul său — a văzut în acest steag, dușmănia contra ideii de stat maghiar.

După săvârșirea acestei fapte patriotice nu mai rămâne de făcut, decât cei ce au inaugurat era nouă, și ei la rândul lor să-și facă datoria față de vrednicul căpitan de poliție, decorându-l și dându-i un post cu leafă mai grasă.

— **Vești din Brașov.** Duminecă s'a ținut sinod la biserica Sf. Nicolae, presidat de părintele Dr. V. Saftu. Raportorul comisiei sinodale S. Roșca a citit raportul voluminos al comisiei, în urma căruia sinodul a votat unanim absolut și mulțumită comitetului pentru activitatea sa din anul 1905.

Duminecă (1 Iulie) se va ține alegerea noului comitet pentru periodul 1906—08.

— La concursul de tragere la țintă al regimentului 50 premiul I pentru ofițeri l'a câștigat sublocotenentul Madincea. Tot un român a câștigat premiul I pentru suboficieri: sergentul Miclea.

— **Aniversarea învingerii dela Custozza (1866).** Duminecă s'a ținut serbarea comemorativă a bătăliei dela Custozza, la care a avut parte strălucită regimentul românesc Nr. 50.

Cu toate, că regimentul e românesc Te-Deum-ul a fost slujit de un preot catolic, cu toate că în Brașov sunt 2 preoți militari români.

S'au ținut 3 vorbiri. Cea românească a ținut-o dl locotenent Patîția, făcând istoricul luptei.

După ameazi feciorii au jucat jocuri naționale românești în curtea căsării.

La Alba-Iulia unde s'a desvilit monumentul celor căzuți în luptă, s'a trimis o deputație.

— **Expozițiunea generală română din 1906.** Aviz. Deoarece aranjarea pavilionului etnografic s'a terminat, P. T. public din Transilvania este rugat să nu mai trimită obiecte pentru expoziție, căci nu mai este loc disponibil în pavilion. Sibiu, 16 Iunie 1906. Delegatul comisariatului general: *Dr. C. Diaconovich.*

— **Expoziția de copii din Apoldul-român.** La crearea premiilor de împărțit între mamele harnice la expoziția de copii ce «Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu» o va aranja în Apoldul român, au mai dăruit: dr. Petru Șpan, profesor seminarial, 6 cor., dr. Tiberiu Bredicianu, secretarul «Albinei», 1 cor., diaconul Vasile Stan, profesor semin. 2 cor., și dr. Ilie Iancu, medic, Tâlmaci, 5 cor.

— **Promovări.** În 24 Iunie, la universitatea din Cluj s'au promovat de doctori și următorii Români: Dl Valer Ostatea, în științele medicale, iar dnii Ion Robu, N. Mora și N. Orbonaș în științele juridice. Dl Mișu Dobreanu s'a promovat de doctor și în științele de stat.

Felicitările noastre!

— **Din Covăsint** ni se scrie că afacerea pendentă dintre preotul Cure și învățătorul Terebenț (despre care s-a scris în presa maghiară), grație intervenției dlor ad-

vocați dr. Iacob Hotăran și dr. Iustin Marșieu s'a aplanat pe cale pacinică.

Prea bine!

— **Ungurii la București.** În 6 Iulie va pleca o societate de 300 de oameni, (deputați, moșieri, negustori etc.) la București pentru vizitarea expoziției. Vor cerceta și Constanța, porturile dela Dunăre, Iași și mare parte din Moldova. Un scop principal e și studiarea situațiunii economice, industriei și comerțului român.

— **Dezvălirea bustului împăratului Traian.** Vineri a avut loc la T-Severin, în prezența ministrului român de război Manu dezvălire cu mare solemnitate și în sunetul a 4 muzici și salve de tunuri a bustului împăratului Traian. După serviciul divin, oficiat de cler, acompaniat de corul liceului, care a cântat și doina, sub conducerea profesorului Paulian, primarul a ținut un discurs ocazional, la care ministrul a răspuns în termeni elogioși arătând că cu ocaziunea venirii sale ca să aziste la inspecția bravilor ostași, a fost invitat ca să ia parte la solemnitatea dezvălirii bustului împăratului Traian. Mulțumește dlui primar și Mehedințenilor pentru cuvintele de simpatie adresate M. Sale regelui și guvernului. Bustul este opera sculptorului Franassovici.

— **Jidani naționaliști.** Studenții evrei ai universității din Cernăuț au ținut o adunare în care au hotărât să ceară recunoașterea naționalității evreiești de sine stătătoare, alături de celelalte naționalități. Până acum ei erau socotiți la naționalitatea germană. După cum zice «Gr. Oest.» Românii și Rutenii aprobă această hotărâre.

— **Buffalo Bill** este un nume care eclipsează pe Barnum. La 10 și 11 Iulie celebrul director sosește și dă reprezentațiuni cu trupa sa (800 oameni și 1000 cai) în Arad, locul târgului. Vor fi spectacole cum nu s'au mai văzut. Ziarele din Budapesta, unde Buffalo Bill a stat mai multe zile, scriu ca despre minuni, așa de tare au rămas încântate de spectacolul acestei frumoase trupe.

— **Pe jos la Berlin.** Patru elevi ai școlii comerciale din cartierul al IX al Pestei au plecat pe jos și aproape fără nici un crețiar la Berlin. Ei vor lua drumul peste Viena, Praga și Drezda și socot a sosi la 20 Iulie în capitala Germaniei.

Averea lor totală face 15 coroane și vor să se susțină din vânzarea propriilor lor fotografii și a unor cărți poștale ilustrate cu vederi din Budapesta. Planul tinerilor este frumos deși se pot înregistra alte călătorii făcute pe jos, mai lungi și mai anevoioase. Dar ce-i cu propriile lor fotografii pe cari le vând? Oare să cred tinerii aceștia atât de celebri încât fotografiile lor să intereseze pe toată lumea?

— **»Cerem pâine!«** Acesta e strigătul poporului muncitor, strigătul țăranului despoiat și exploatat. Și dacă stăpânitorii nu aud glasul lor de durere, dacă nu voiesc să le asculte plângerile și nu vreau să înțeleagă, că prin desconsiderarea lor, țara ajunge la ruină, s'au întovărășit și fac grevă în toate părțile. Și foile, ce cu un servilism rușinos stau în serviciul celor dela putere, inimi împetrite, își varsă focul amărăciunii contra bieților muncitori zicând despre ei că fac »întovărășiri păcătoase și dedestabile«.

»Întovărășiri păcătoase?«

Cei-ce muncesc cinstit? Cei-ce cer răsplată cuvenită pentru munca lor vrednică? Cei-ce au învrednicit să ajungă — prin votul lor — mulți conți în Dietă?

Aceia fac »întovărășiri păcătoase?«

Faceți de acum înainte dară întovărășiri drepte, și vă împliniți datoria cinstit, ca mai mult să n'ajungă la putere, prin voi, cei-ce contra voastră lucră. Întovărășiți-vă contra lor!

— **Alegerea de ajutor de primar în Budapesta.** La alegerea de Luni a reușit dr. *Vasilevits János*, cu 188 de voturi contra 123. Vasilevits a fost candidatul lui Vázsonyi, trântind și de astădată pe omul lui Polónyi.

— **Flori scumpe.** În expoziția de primăvară — din acest an — a reuniunii grădinarilor din Massacusetts (America) s'a vândut o singură liliie albă cu un preț de 32 mii coroane. După cum spun cei cari se pricep la flori, această liliie e fără păreche în frumseță și în desvoltare. E albă de tot și e de 3 metri de înaltă. Dar asta-i

»șuvics« pe lângă aceea ce se povestește că s'a întâmplat în Londra (orașul de căpetenie al Anglușilor) Acolo ci că tot în săptămânile trecute s'a vândut o singură floare numită »orchidea« cu nici mai mult nici mai puțin decât 90 mii de coroane.

— Scumpe flori! —

— **Invitare.** Reuniunea română de cânt din Năsăud are onoare a invita la concertul împreunat cu reprezentațiune teatrală și urmat de dans, care se va aranja în Năsăud, Duminecă în 1 Iulie st. n. 1906 în sala de gimnastică. Inceputul la 7½ ore seara.

— **Anarhiștii în contra regelui Italiei.** Se telegrafiază din Roma, că vizita familiei regale italiene la Ancona sfârșindu-se fără nici un incident, lumea întreagă simte ușurare. Înaintea vizitei se descoperise o *oficină de bombe*. După înălțurarea ei se descoperise a doua *oficină* în noaptea dinaintea sosirii familiei regale. De asemenea poliția din Milano a descoperit un complot întins în contra Regelui. Cercetările urmează.

— **In ghiarăle tigrului.** În vilaietul Aictiu din Azia-mică a avut loc zilele acestea o înfricoșată și trist sfârșită luptă între un Grec cu numele Michel și între un tigr. Michel, care era econom, a mers afară la câmp și acolo a dat de un tigr într'un șanț. Economul crezând că dihania din șanț e un șacal, a luat pușca la ochi, a ținut și a slobozit-o. Inșă glonțul nu a nimerit și atunci tigrul supărat s'a năpustit asupra țăranului. Un prieten de al țăranului văzând cele întâmplare s'a dus, cu un iatagan ascuțit ce-l avea la el, în ajutorul nenorocitului țăran și cu o lovitură l-a amețit de cap pe tigr. Nu i-a reușit însă planul, căci tigrul îndată s'a recules și pe Michel l-a prefăcut în bucăți iar pe prietenul său, l-a mușcat de mai multe ori. Mușcăturile ci-că-s foarte primejdioase.

De altcum în Azia-mică tigrii sunt pe pierire și foarte puțini — căci mai pe toți i-au pustiit.

Economie.

Industria de peatră și de lut.

Condițiile de primire în școala specială r. u. de stat pentru industria de peatră și lut din Székely Udvarhely.

Direcțiunea școlii speciale r. ung. de stat pentru industria de peatră și lut din Székely Udvarhely ne trimite următorul comunicat:

Scopul școlii este a forma (a crește) din elevi în decurs de 4 ani industriași versați atât în praxă cât și în teorie.

Ca elevi ordinari pot fi primiți:

a) cei ce au absolvat cel puțin 2 clase gimnaziale sau 6 clase elementare, eventual au ceretat 3 ani cu bun succes școala de ucenici;

b) cei ce au împlinit vârsta de 12 ani și sunt sănătoși și bine desvoldați.

Petenții au să alătore la cerere a), Atestat de botez, b) Atestat școlar, c) Declarațiunea tatălui sau a tutorului, prin care, se obligă a lăsa pe fiu să absolute cele 4 cursuri de școală specială, d) Atestat medical și de vacciare (altoire).

Elevii nu solvesc nici un fel de didactru.

Pentru asigurarea recuzitelor din atelier să plătește la cassa institutului suma de 6 coroane.

Elevii săraci, dar cu purtare bună și silitori, cari vor documentă în mod vrednic de credință starea lor mizeră, (sărăcia lor) vor beneficia de câte un *stipendiu întreg* sau de jumătate.

Pe lângă institut să mai află și un internat și un convinct, la care au să plătească elevii *nestipendiați* 19 coroane lunar pe tot timpul.

Petițiunile de primire respective pentru *stipendiu* adresate la comisuniunea de supraveghere a institutului, («az intézet felügyelő biztosság-hoz»), au să se înainteze cel mai târziu până la 10 August a. c. direcțiunii.

Alte detaiuri se cuprind în anuarul școlii (raportul anual, «Iskola évi értesítő»), care la dorință să trimită din partea direcțiunii ori cărui interesat.

Atragem atențiunea celor interesați asupra acestei școle.

Sibiu 9 Iunie 1906.

Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiu:

Victor Tordășianu,
prezident.

Ștefan Duca,
notariu.